

УДК 636.082

Похил В.І.,
Литвищенко Л.О.

Дніпропетровський державний аграрний університет

МОЛОЧНА ПРОДУКТИВНІСТЬ ВІВЦЕМАТОК РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ

Викладено результати оцінки молочної продуктивності вівцематок різних генотипів. Встановлено, що найвища молочність дорослих вівцематок спостерігається в перші два місяці підсисного утримання ягнят. За показником молочності вівцематки породи олібс перевищують одноліток першої та другої групи. Даний рівень молочної продуктивності повною мірою забезпечує конституціонально сформований молодняк додатковою кількістю поживних речовин в раціоні та підтверджується рівнем їх середньодобових приростів.

Ключові слова: вівцематки, порода, молочна продуктивність, лактація.

Сучасні породи овець мають досить виражену спеціалізацію, але незалежно від напрямку велике значення має молочна продуктивність вівцематок, оскільки від неї залежить ріст і розвиток молодняку в підсисний період. Між молочною та середньодобовими приростами ягнят існує позитивний зв'язок $F = (0,6-0,8)$, особливо до 2-місячного віку, який потім послаблюється [1].

Рівень молочної продуктивності є одним з основних факторів, що сприяє збереженню ягнят, оскільки в перші дні після народження молоко – єдине джерело енергії і саме рівень годівлі в підсисний період має домінуючий вплив на підвищення скоростиглості і конституціональної міцності тварин, збільшення їх м'ясної та вовнової продуктивності [2].

Вівці різних порід і напрямів продуктивності можуть бути потенційним джерелом постачання високоякісної сировини для переробної промисловості, тому добре розвинене вим'я овець з морфологічної та фізіологічної точки зору має першочергове значення.

Впродовж лактаційного періоду, а також залежно від рівня секреції молока та ступеню його наповнення, об'єм молочної залози постійно змінюється.

Постановка завдання. Дослідження проводили в ТОВ “Шаролезька вівця” Новомосковського району Дніпропетровської області. Об'єктом досліджень були чистопородні вівцематки породи олібс, дніпропетровського типу асканійська м'ясо-вовновна порода та помісні однолітки, отримані від їх схрещування. До складу дослідних груп були включені вівцематки другого та третього ягніння. Для оцінки молочності було відібрано по 10 голів вівцематок різних генотипів. Розвиток молочної залози визначали шляхом її вимірювання. Візуально визначали форму та величину молочної залози. Дійки оцінювали за величиною, форму і розташуванням на молочної залозі. Молочність маток визначалась, як різниця в живій масі ягнят до та після ссання протягом всього підсисного періоду (120 діб).

Результати досліджень. Найпростішим і зручним методом характеристики розвитку вимені є вивчення його морфометричних особливостей в сполученні з

візуальною оцінкою. Проміри вимені і дійок характеризують розвиток молочної залози і підвищують об'єктивність оцінки його за морфологічними ознаками (табл. 1).

Таблиця 1. Проміри вимені, см (n=10)

Назва проміру	Генотип		
	АМД	ОЛ x АМД	ОЛ
до доїння			
Обхват вимені	52,4±0,53	56,1±0,29	59,5±0,45
Глибина вимені	10,6±0,23	10,4±0,15	11,3±0,31
Довжина вимені	13,8±0,36	15,2±0,26	16,9±0,47
Ширина вимені	12,3±0,32	13,6±0,27	14,1±0,36
Довжина дійки	3,2±0,09	3,2±0,13	3,5±0,12
після доїння			
Обхват дійки в основі	6,9±0,15	7,2±0,19	7,5±0,11
Обхват вимені	45,1±0,32	47,8±0,45	50,1±0,61
Глибина вимені	9,1±0,15	8,8±0,27	9,3±0,29
Довжина вимені	10,7±0,29	12,2±0,31	13,5±0,31
Ширина вимені	9,8±0,24	10,2±0,21	10,7±0,24
Довжина дійки	2,7±0,07	2,8±0,11	2,2±0,08
Обхват дійки в основі	3,9±0,14	4,2±0,12	4,5±0,15

Встановлено, що вівцематки породи олібс перевищують на 6-13,5% за обхватом молочної залози, на 11,1-22,4% – за її довжиною та шириною інші генотипи до доїння.

Після доїння об'ємні та широтні проміри молочної залози значно зменшуються.

Як свідчать одержанні данні, молочна залоза вівцематок породи олібс більш об'ємна, довша та ширша, має більшу площу прикріплення до тулуба та об'єм залозистої тканини в порівнянні з іншими генотипами, що забезпечує секреторну діяльність та дає можливість підтримувати життєздатність молодняку при даному рівні плодючості.

Різноманітність факторів, що впливають на молочну продуктивність овець обумовлюють і високу ступінь її фенотипової та генотипової мінливості.

Як свідчать одержанні данні молочність дорослих вівцематок спостерігається в перші два місяці підсосного утримання ягнят (табл. 2)

Таблиця 2. Молочність вівцематок різних генотипів, кг (n=10)

Місяць лактації	Генотип		
	АМД	ОЛ x АМД	ОЛ
1	35,6±2,85	43,5±2,09*	55,9±3,19***
2	31,7±1,17	37,3±1,71*	48,3±2,54***
3	26,9±1,91	31,9±2,15	35,8±2,29**
4	13,5±1,26	14,1±2,17	15,2±1,65
Всього за підсосний період	107,7	126,8	155,2

За молочністю вівцематки породи олібс перевищують одноліток першої та другої групи на 54,8 і 28,9% відповідно. Рівень молочності дорослих вівцематок в середньому на 27,5-28,5% вищий у порівнянні з матками першого ягніння.

Аналізуючи рівень згальної секреції молока у всіх дослідних груп, слід відзначити, що із збільшенням терміну лактації рівень продуктивності знижується. Так, по породі олібс на четвертому місяці лактації від вівцематок можна отримати не більше 12% молока від загальної кількості. Вівцематки АМД дають 12,5, а помісі 11,1% від загальної кількості отриманого молока. Даний рівень молочної продуктивності повною мірою забезпечує конституційно сформований молодняк додатковою кількістю поживних речовин в раціоні та підтверджується рівнем їх середньодобових приростів.

На підставі наших досліджень вівцематки породи олібс мають рівень молочної продуктивності на рівні 155,2 кг, що на 44,1 % більше у порівнянні з АМД та на 22,3% по відношенню до помісей.

Висновки: 1. Вівцематки породи олібс характеризуються високою молочною продуктивністю і мають добрі показники розвитку молочної залози.

2. На підставі наших досліджень вівцематки породи олібс мають рівень молочної продуктивності 155,2 кг, що на 44,1% більше у порівнянні з АМД та 22,3% по відношенню до помісей.

3. Прогнозуючи можливість раннього відлучення в 2-місячному віці та отримання в подальшому товарного молока, слід зазначити, що його кількість за породою олібс може становити 51,0 кг на одну вівцематку, у помісей – 46,0, а за породою АМД – 40,4 кг.

Література

1. Даниленко Г.К. Молочна продуктивність / Г.К. Даниленко, І.Н. Топиха [та ін.] // Вівчарство. – К.: Урожай, 1989. – С. 174-181.
2. Польская П.М. Молочная продуктивность асканийских кроссбредов / П.М. Польская // Сб. науч. тр. : XXI междунар. науч. конгресс. – Москва, 1982. – Кн. 2. – С. 470-471.
3. Терек В.І. Молочна продуктивність вівцематок закарпатських тонкорунних овець / Рачун Б.Є // Сільський господар. – 2001. – № 7-8. – С. 29-31.

Summary

Milk productivity of ewes of different genotypes / Pokhil V.I., Lytvishenko L.O.

The results concerning the evaluation of milk productivity of ewes of different genotypes are shown. It is settled that the highest productivity of adult ewes is noticed during first two months of suckling period of lambs keeping. As for proof of milk productivity, the ewes of Olibs breed excel the contemporaries of the first and second groups. This level of milk productivity completely provides the young animals, which are constitutionally formed by the adding quantity of nutrients in ration and it is confirmed by the level of their daily weight gain.

Key words: ewes, breed, milk productivity, lactation